Aan de nieuwe gemeenteraad van Heerenveen

uw brief van:	ons kenmerk:	bijlage(n):	datum:
			10 maart 2022

Onderwerp: Memorandum gemeentesecretaris

Beste raad,

Op 16 maart 2022 vonden de gemeenteraadsverkiezingen plaats. De nieuwe gemeenteraad zal nu een nieuw college vormen.

Onze inwoners en ondernemers doen een groot beroep op ons
Het beroep dat onze inwoners en ondernemers deze raadsperiode op het gemeentebestuur van Heerenveen doen is groot. De oorlog in Oekraïne brengt onzekerheid met zich mee voor onze inwoners en ondernemers over veiligheid, energie en economische banden. Maar leidt ook tot vele initiatieven voor hulp – vaak is daarbij ook een rol voor ons bestuur en onze organisatie weggelegd.

In het fysiek domein lopen de vragen uiteen van ondernemers die hun bedrijf verder willen brengen of een bijdrage willen leveren aan het tekort aan woningen. En coproducties van ondernemers, inwoners en maatschappelijke organisatie die bijvoorbeeld in de centra van Jubbega, Akkrum en Heerenveen de aantrekkingskracht van onze gemeente willen vergroten. Tot de rijksoverheid die opnieuw de Omgevingswet uitstelde. Daarnaast wordt de impact van klimaatverandering steeds scherper. Maar ook de effecten van bijvoorbeeld de energietransitie op de portemonnee van onze inwoners en zowel onze dorpen als ons landschap.

In het sociaal domein heeft onze gemeente bijvoorbeeld meer verantwoordelijkheden voor de inburgering van nieuwkomers. En draagt onze gemeente bij aan bestaanszekerheid voor die inwoners die daar zelf niet in kunnen voorzien, ondersteuning bijvoorbeeld in het huishouden en hulp als jongeren in de knel komen. Samen met de vorige raad heeft het college de transformatie van de Heerenveense jeugdzorg in gang gezet. Deze verantwoordelijkheden hebben ook een groot effect op de begroting van onze gemeente.

Veel inwoners en ondernemers kijken kritisch naar de overheid
Het beroep op onze gemeente gaat niet altijd gepaard met een constructieve houding: er is veel onbehagen over de overheid. Elke inwoner van Heerenveen kent de toeslagenaffaire en wat de overheid inwoners aandeed. Het voert te ver dit onbehagen hier te duiden. Maar de uitkomst is dat u uw werk als raadslid en de collegeleden en medewerkers hun werk in deze context moeten doen. Net als u hebben medewerkers te maken met kritische, pessimistische of soms zelf agressieve uitingen.

Het is niet aan de organisatie om daarover te oordelen. Maar om daar werk van te maken. Het sterkt ons in onze koers waarin het verdienen van vertrouwen, het werken vanuit de bedoeling en samenwerking tussen inwoners, ondernemers en gemeente centraal staan. Ik hoop dat de nieuwe raad deze koers ook deze raadsperiode deelt en de organisatie in staat stelt hier uitvoering aan te geven.

Ik benadruk daarbij dat veel inwoners en ondernemers ook uitspreken goed samen te kunnen werken met de gemeente Heerenveen. Dat hoor ik vanuit het onderwijsveld, uit het bedrijfsleven, van plaatselijk belangen. Maar dit blijkt bijvoorbeeld ook uit onderzoek naar de terugvordering van bijstand en de bevindingen van Motivaction. In elk dorp van onze gemeente zijn voorbeelden te vinden waarin het onbehagen door inwoners, ondernemers en gemeente samen opgepakt wordt.

Ook de rijksoverheid doet een beroep op ons
Niet alleen onze inwoners en ondernemers doen een beroep op de gemeente. Dat geldt ook voor de rijksoverheid. Gemeenten staan het dichtst bij de werkelijkheid van inwoners en ondernemers. Daarbij past een beweging naar meer taken en verantwoordelijkheden voor gemeenten. Maar daar horen ook de middelen bij. Soms ontbreken die.

Het meest in het oog springend is de discussie over de extra middelen voor de jeugdzorg. Maar sommige taakverzwaringen zijn meer impliciet: de Omgevingswet is meer dan alleen een nieuw inhoudelijk kader voor het fysiek domein. Het vraagt ook om investeringen in digitalisering. Hetzelfde geldt voor de Wet open overheid.

Het beroep vertaald in een blik op de lange termijn
Het beroep op de gemeente Heerenveen laat zich vertalen in een Strategische Agenda voor Heerenveen. Dit instrument heeft de vorige raad in de afgelopen raadsperiode ontwikkeld. En verwoordt lange termijn perspectieven voor onze gemeente.

De bijgevoegde geactualiseerde Strategische Agenda heeft niet als doel "vier jaar vooruit te plannen". Daar is ons werk te dynamisch voor. Ze kunnen raad en college helpen om de vragen en besluiten van nu in een blik vooruit te plaatsen. U kunt uw afwegingen zeker aan het begin van deze raadsperiode daarmee versterken.

Die afweging zal nodig zijn. En is aan u, de nieuwe raad. Er zit spanning op de agenda voor Heerenveen en de middelen die daarvoor beschikbaar zijn. Zowel in geld als in beschikbare capaciteit.

Een blik op deze raadsperiode
Bij dit memorandum treft u naast een geactualiseerde Strategische Agenda een doorkijk op de inhoudelijke opgaven voor deze raadsperiode, het financieel kader en het proces na verkiezingen aan.

In de doorkijk probeert de organisatie de veelheid aan ontwikkelingen en vastgestelde ambities te ordenen. En in beeld te brengen aan welke "knoppen" de nieuwe raad en het nieuwe college kan draaien: ook bij wettelijke taken kan de raad een keuze maken over het kwaliteitsniveau of de fasering. En bij vastgesteld beleid kan de raad afwegen ambities bij te stellen.

Daarnaast beschrijft de doorkijk wat het actuele financieel kader is. Dat financieel kader is niet stabiel: over het nieuwe financieel verdeelmodel van het Gemeentefonds, de extra middelen voor jeugd en het al dan niet beschikbaar komen voor nieuwe taken van gemeenten op het gebied van duurzaamheid en wonen is bijvoorbeeld geen zekerheid. Deze onzekerheid is aanleiding om een voorstel te doen voor het besluitvormingsproces na de verkiezingen. Dit voorstel is opgenomen in de doorkijk. Het voorgestelde proces ligt vanzelfsprekend in het verlengde van de afspraken met de vorige raad over de doorontwikkeling van de planning- en controlcyclus.

Eén document is daarin nieuw: het uitvoeringsplan. Dit uitvoeringsplan draagt bij aan het vertalen van bestuurlijke doelen in de begroting én de koppeling van doelen met budgetten (één van de verbeterpunten voor de planning- en control cyclus). Daarmee biedt het een heldere opdracht aan de organisatie. De inzet van middelen wordt zo beter gericht. Zo zou de organisatie om willen gaan met de spanning op de beschikbare middelen.

Bijvoorbeeld in het fysiek domein wordt die spanning zichtbaar. Bestuur en organisatie kunnen niet altijd zo snel op een initiatief reageren als zij zouden willen. In het sociaal domein biedt de samenloop van het rapport van de rekenkamercommissie over de uitvoering van de Participatiewet met een nieuwe stap in digitalisering kansen voor betere dienstverlening. De collega's hebben hun handen echter vol aan het primair proces waardoor die kans zonder extra inzet niet benut kan worden. Nieuwe wetgeving over open overheid zorgt voor extra werk. Deze voorbeelden benadrukken het belang van een helder "contract" tussen bestuur en organisatie over de uitvoering van beleid. Het uitvoeringsplan kan daarin voorzien.

De organisatie kijkt uit naar een prettige samenwerking
Vanuit mijn perspectief is de relatie tussen de gemeenteraad en de organisatie in Heerenveen al sinds jaren sterk. De verhoudingen doen recht aan ieders verantwoordelijkheid en zijn plezierig. Dat is een belangrijk voordeel voor het werken bij de gemeente Heerenveen. Om dit contact met de nieuwe raad voort te zetten bereiden we samen met uw griffier een kennismakingsbijeenkomst voor.

Ik nodig u uit met het mandaat dat de inwoners u 16 maart gaven focus aan te brengen in waar Heerenveen zich deze raadsperiode voor inzet. De organisatie zal zich daar met grote betrokkenheid voor inzetten.

Bel gerust als u vragen heeft
Heeft u vragen over deze brief? Neem dan contact op met Jeroen van Leeuwestijn door te bellen naar 14 05 13.

Met vriendelijke groet,

gemeentesecretaris,
Jeroen van Leeuwestijn.